

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

**ДАЙДЖЕСТ
УКРАЇНЬКОЇ ГЕЛЬСІНЬСЬКОЇ СПІЛКИ З ПРАВ ЛЮДИНИ (УГСПЛ)
ВИПУСК № 9(72), ПРОГРАМА USAID «ПРАВА ЛЮДИНИ В ДІЇ»**

Вересень 2021

ЗМІСТ

РЕАЛІЗОВАНІ В РАМКАХ ПРОГРАМИ ЗАХОДИ	2
МОНІТОРИНГ, АНАЛІТИКА ТА АДВОКАТУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ	2
СТРАТЕГІЧНИЙ СУДОВИЙ ЗАХИСТ	3
БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА	4
ПРОСУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА НАВЧАННЯ В СФЕРІ ЇХ ЗАХИСТУ	5
ГОЛОВНІ НОВИНИ В СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ	6

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

РЕАЛІЗОВАНІ В РАМКАХ ПРОГРАМИ ЗАХОДИ

МОНІТОРИНГ, АНАЛІТИКА ТА АДВОКАТУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

У разі прийняття законопроекту, країна нарешті матиме законодавчі механізми для захисту осіб, які втратили свободу внаслідок війни РФ проти України та членів їхніх родин

Президент [вніс на розгляд](#) Верховної Ради України як невідкладний законопроект «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їх сімей», реєстраційний № 6104, який входить до «пакету Кримської платформи». Прийняття зазначеного документа вкрай важливе задля законодавчого врегулювання питань соціального і правового захисту громадян України, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, членів сімей таких осіб.

Щонайменше [4 роки](#) правозахисна спільнота України, включно з УГСПЛ/Програмою USAID «Права людини в дії», адвокувала дане питання через численні акції протесту, постійну підтримку бранців Кремля, низку експертних обговорень, ряд заяв та звернень до органів державної влади, рекомендації та експертні висновки, адресовані уповноваженим органам державної влади щодо майбутнього законопроекту. Розраховуємо на якнайшвидший його розгляд та підтримку у ВРУ!

З тим, щоб підсилити увагу до проблеми кремлівських в'язнів, УГСПЛ/Програма USAID [долучилась](#)¹ до вуличної акції, присвяченій дню народження Володимира Дудки, морського офіцера, якого у 2016 році затримали на території тимчасово окупованому Криму, та звинуватили нібито в підготовці диверсії і засудили до 14 років позбавлення волі в колонії суворого режиму.

Долучились до Фестивалю думок 2021 (м. Сєвєродонецьк, Луганська область)

Разом з представником Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України взяли участь у тематичній дискусії щодо [створення державної системи](#) моніторингу документування і порушень прав людини, вчинених в ході збройної агресії РФ та питань, пов'язаних із [мілітаризацією освіти](#). Також раді повідомити, що прокуратура Луганської області [висловила свої підтримку](#) та допомогу у створенні державної системи моніторингу документування і

¹ [Додаткове посилання.](#)

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

порушень прав людини, вчинених в ході збройної агресії РФ!

В офісі Кримської платформи за підтримки Програми USAID презентували колекцію відеоспогадів про те, як ми втрачали Крим

Записи спогадів очевидців серед політиків, активістів, ВПО та військових, які безпосередньо брали участь у політичних процесах в 2014 році з моменту окупації Криму РФ, [збираються](#) в рамках усноісторичного проекту «Крим. Окупація».

Одним реченням. Заходи в рамках Програми USAID «Права людини в дії» та за участі її експертів, які спрямовані на подолання наслідків збройного конфлікту та окупації

- Вітаємо дії Уряду України [щодо виконання зобов'язань](#) у питанні захисту закладів освіти на сході України та готові поділитися з урядовцями напрацюваннями задля забезпечення безпеки кожної школи у період війни на Донбасі.
- Соціальна реклама від українських силовиків, які з 2014 здійснюють заходи щодо повернення на підконтрольну Україні територію та звільнення від кримінальної відповідальності тих, хто добровільно відмовився від участі у незаконних збройних формуваннях «ДНР/ЛНР», є непоганою для досягнення сталого розвитку у постконфліктний період, але те, як вона реалізується на практиці правоохоронцями, [викликає занепокоєння](#).
- Створення Центру Розбудови Миру та державної системи моніторингу документування і порушень прав людини, вчинених в ході збройної агресії РФ: про що розповідали у своїй доповіді керівник Центр документування УГСПЛ/Програми та Радник Віце-прем'єр-Міністра України – Міністра з питань реінтеграції ТОТ [під час Форуму](#) «Друзі міжнародного гуманітарного права», організованого гуманітарною організацією «Женевський заклик».

СТРАТЕГІЧНИЙ СУДОВИЙ ЗАХИСТ

Метою Програми USAID «Права людини в дії» в цьому напрямку є підтримка на національному і міжнародному рівнях стратегічних судових справ для захисту суспільних інтересів¹, а також їх широке висвітлення серед професійної спільноти та громадськості. Загальна кількість стратегічних справ, які стосуються конфлікту та підтримані Центром стратегічних справ (ЦСС) УГСПЛ в рамках Програми, понад 200.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Сотні громадян України не можуть отримати компенсацію за примусово відчужене, мобілізоване майно у зоні АТО/ООС

З одного боку, законодавством передбачено, що громадяни зобов'язані надавати в установленому порядку під час мобілізації будівлі, споруди, транспортні засоби та інше майно, власниками яких вони є, Збройним Силам України та іншим військовим формуванням з наступним відшкодуванням державою їх вартості. З іншого – все ще відсутній встановлений законом порядок отримання такої компенсації та визначення її розміру. Детальніше про доступні механізми захисту у випадку примусово відчуженого, мобілізованого майна – [у нашому матеріалі](#).

Як розглядати кримінальні справи, якщо матеріали їх знищені або залишилися на ТОТ

Відповідь надає юристка-аналітикиня Центру стратегічних справ УГСПЛ/Програми USAID, адвокатка Олена Сапожнікова у своєму авторському [аналітичному висновку](#) з рекомендаціями щодо вирішення проблем, пов'язаних з розслідуванням/розглядом кримінальних справ, якщо матеріали їх знищені або залишилися на території тимчасово окупованого Криму та Донбасу.

БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА

[Мережа громадських приймалень УГСПЛ](#) продовжує надання безоплатної правової допомоги (в т.ч. у формі виїзних засідань у віддалених районах), проведення інформаційно-просвітницьких заходів в сфері прав людини, а також документування воєнних злочинів та порушень прав людини, пов'язаних зі збройним конфліктом. USAID в рамках програми «Права людини в дії» підтримує діяльність громадських приймалень (ГП) в містах [Торецьк](#), [Маріуполь](#), [Краматорськ](#) та [Покровськ](#) Донецької області, [Станиця Луганська](#), [Суми](#) та [Дніпро](#), які надають допомогу постраждалому від конфлікту населенню, Київську [об'єднану приймальню](#) з питань Криму та Донбасу, а також спеціалізовану приймальню з кримських питань у Херсоні.

Правова допомога постраждалим від збройного конфлікту та окупації

- Роками добровольць з Дніпра не міг отримати компенсацію за полон. Але за допомогою юристів УГСПЛ/Програми USAID чоловікові все ж таки [вдалося домогтися виплат!](#) Нині отримати таку компенсацію набагато простіше, ніж раніше – для цього потрібно подати досить простий пакет документів, але при цьому важливо дотримуватися [чіткого алгоритму](#).

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

- Перемога юристів приймальні у Станиці Луганській: ВПО [змогла отримати](#) у спадок пенсію свого батька: частину коштів Пенсійний фонд України вже виплатив. Інша частина коштів залишається предметом спору.
- Держава інколи намагається обмежити право матері, яка доглядає за дитиною до трьох років, у наданні адресної допомоги для покриття витрат на проживання, зокрема на оплату житлово-комунальних послуг. Одна з причин – жінки, нібито, не повідомляють про зміни у складі родини. Однак насправді мова більше йде про подвійне тлумачення законодавства, що дозволяє органам державної влади діяти не в інтересах громадян, [пояснює](#) юристка на прикладі однієї з виграних справ.

Інфографіка щодо результатів роботи громадських приймалень

Програма USAID «Права людини в дії» продовжує звітувати про надану правову допомогу в постраждалому від конфлікту та окупації регіоні – пропонуємо дані [за серпень 2021 року](#) із тематичним, регіональним та гендерним розподілом.

ПРОСУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА НАВЧАННЯ В СФЕРІ ЇХ ЗАХИСТУ

УГСПЛ продовжує організацію навчальних заходів з прав людини, а також бере участь в розробці комплексної національної політики в галузі освіти у сфері прав людини. Ця діяльність здійснюється в рамках Всеукраїнської освітньої програми «[Розуміємо права людини](#)» (РПЛ)², яка в даний час є єдиною неформальною системою освіти, що має матеріальну базу для своєї діяльності – Освітній дім прав людини в Чернігові (ОДПЛ-Чернігів).

Завершено ще один етап навчального курсу «Захист прав людини в умовах збройного конфлікту в Україні»

[Навчання](#) було присвячене питанням міжнародного гуманітарного права, а також розслідуванням міжнародних злочинів на національному рівні. Для закріплення отриманих знань виконувалися практичні завдання – всі кейси були взяті «із життя». Особливо учасників вразив сюжет про «Роту Чарлі» – це документальний сюжет про військовослужбовців, які вчинили у В'єтнамі масове вбивство цивільного населення декількох сіл, знищивши більше 300 мирних жителів. Кожен учасник вкотре переконався, що МГП це не про теорію, а про практику.

² Заснована в 2007 році, програма спрямована на інкорпорування цінностей та принципів прав людини в систему формальної освіти, а також розвиток неформальної освіти прав людини, таким чином сприяючи культивуванню культури прав людини, зміцненню поваги до верховенства права в Україні, сприянню міжкультурному порозумінню та принципам мирного вирішення конфліктів. Наразі РПЛ нараховує понад 3500 випускників зі всієї України.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

ГОЛОВНІ НОВИНИ В СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ

Викрадення Нарімана Джеліяла та інших кримських татар в окупованому Криму

3-4 вересня 2021 року співробітники ФСБ РФ [провели обшуки](#) в окупованому Криму, після яких затримали і повезли у невідомому напрямку п'ятьох кримських татар: Ельдара Одаманова, Азіза Ахтемова, Нарімана Джеліяла (Першого заступника Голови Меджлісу кримськотатарського народу і громадського активіста, який відкрито заявляв про грубі порушення прав людини в окупованому Криму), Шевкета Усеїнова та Асана Ахтемова.

Також пропонуємо до уваги інфографіку щодо політично вмотивованих арештів в тимчасово окупованому Криму, до яких Кремль, на жаль, продовжує вдаватись, незважаючи на нечасті моменти послаблень – [щонайменше нових 45 осіб](#) були незаконно позбавлені волі після того як Росія звільнила 11 українських громадян у вересні 2019 року. На сьогоднішній день [не менше 127 українців](#) незаконно утримуються у Криму та РФ у сфабрикованих справах.

Відтепер мешканці ТОТ зможуть проходити віддалену ідентифікацію для отримання пенсій та соціальних виплат

Процес віддаленої ідентифікації [здійснюватиметься](#) шляхом авторизації одержувача (без його особистої присутності) в особистому кабінеті порталу Пенсійного фонду України за допомогою кваліфікованого електронного підпису Дія.Підпис (Дія ID). Така можливість прирівнюється до фізичної ідентифікації одержувача.

Кабінет міністрів України розробив та затвердив план заходів з реалізації стратегії деокупації Криму

[План](#) розроблено на виконання Указу Президента №117/2021, яким 24 березня цього року було затверджено Стратегію деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Криму. Розробка і прийняття плану заходів з реалізації деокупації Криму є результатом спільних зусиль органами державної влади, правоохоронними органами та громадськими організаціями

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Цей дайджест було розроблено завдяки щедрій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Права людини в дії», яка виконується Українською Гельсінською спілкою з прав людини. Зміст публікації не обов'язково відображає погляди USAID/Уряду США.

У світі, USAID є однією з провідних установ у сфері розвитку, яка виконує роль каталізатора цих процесів та допомагає досягати позитивних результатів. Діяльність USAID є проявом доброчинності американського народу, а також підтримує просування країн-отримувачів допомоги до самостійності та стійкості та сприяє забезпеченню національної безпеки та економічного добробуту США. Партнерські стосунки з Україною USAID підтримує з 1992 року; за цей час, загальна вартість допомоги, наданої Україні з боку Агентства, склала понад 3 млрд. доларів США. До поточних стратегічних пріоритетів діяльності USAID в Україні належать зміцнення демократії та механізмів досконалого врядування, сприяння економічному розвитку та енергетичній безпеці, вдосконалення систем охорони здоров'я та пом'якшення наслідків конфлікту у східних регіонах. Для того, щоб отримати додаткову інформацію про діяльність USAID, просимо Вас звертатися до Відділу зв'язків з громадськістю Місії USAID в Україні за тел. (+38 044) 521-57-53. Також пропонуємо завітати на наш вебсайт: <http://www.usaid.gov/ukraine>, або на сторінку у Фейсбук: <https://www.facebook.com/USAIDUkraine>.

Програма USAID «Права людини в дії», контактна інформація:

Українська Гельсінська спілка з прав людини
вул. Фролівська, 3/34, Київ, Україна
тел.: +38 044 485 17 92, факс: +38 044 425 99 24
Електронна пошта: t.tsymbriivskyy@helsinki.org.ua, веб-сайт: <http://helsinki.org.ua/>